

Kocaeli Üniversitesi

Eğitim Dergisi

E-ISSN: 2636-8846

2023 | Cilt 6 | Sayı 1

Sayfa: 27-48

Kocaeli University
Journal of Education

E-ISSN: 2636-8846

2023 | Volume 6 | Issue 1

Page: 27-48

Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşleri: Programdaki yeri açısından

Pre-service teachers' views on professional teaching knowledge courses: In terms of its place in the program

Meltem Coşkun Şimşek, <https://orcid.org/0000-0003-4971-4963>
Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, meltemcoskun@hacettepe.edu.tr

Sinem Dinçol Özgür, <https://orcid.org/0000-0002-4078-8176>
Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, sinemdincol@hacettepe.edu.tr

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gönderim Tarihi
29 Temmuz 2022

Düzeltilme Tarihi
12 Aralık 2022

Kabul Tarihi
11 Ocak 2023

Önerilen Atıf

Recommended Citation

Coşkun Şimşek, M., & Dinçol Özgür, S. (2023). Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşleri: Programdaki yeri açısından. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6(1), 27-48.
<http://doi.org/10.33400/kuje.1150573>

ÖZ

Nitelikli öğretmen olma yolunda edinilen alan bilgilerini uygulamaya koymada ve mesleğe yönelik davranışları kazanmada Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarında yer alan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri büyük önem taşımaktadır. Öğretmen adayları tarafından öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin programdaki yerine yönelik değerlendirmelerin yapılması gelecek programların düzenlenmesine ışık tutacaktır. Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşlerinin; derslerin gerekliliği, sınıf düzeyine uygunluğu, verilme şekli ve haftalık ders saati açısından değerlendirilmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin matematik ve kimya öğretmenliği programlarında öğrenimine devam eden 12 son sınıf öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen görüş alma formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin programdaki yerlerine ilişkin görüşleri “öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin programdaki gerekliliği”, “öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin sınıf düzeyine uygunluğu”, “öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin verilme şekli” ve “öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin haftalık ders saatleri” olmak üzere dört tema üzerinden incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının (1) içerikleri örtüşen, kapsamı çok geniş olan, kendi alanlarında uygulama yapmaya fırsat bulamadıkları derslerin gerekli olmadığına; (2) genel olarak dersleri sınıf düzeyine uygun bulmanın yanı sıra bazı derslerin sınıf düzeyinin değiştirilebileceğine; (3) tüm derslerin uzaktan, yüz yüze veya hibrit öğretim ile verilebilmesinin yanı sıra, uygulama gerektiren derslerin hibrit öğretim ile verilebileceğine; (4) genel olarak derslerin haftalık ders saatlerini yeterli bulmakla birlikte bazı derslere uygulama ders saati eklenebileceğine yönelik görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, öğretmen yetiştirme lisans programı, öğretmen adayı, durum çalışması

ABSTRACT

Professional teaching knowledge courses, which are available in teacher training programs, are of great importance in helping undergraduate students implement their content knowledge and in acquiring the behaviors needed for the profession so that they can become qualified teachers. Evaluations to be made by pre-service teachers in relation to the place the courses occupy in teacher training programs will shed light on the regulations to be made in the programs in the future. This research aims to evaluate pre-service teachers' views on the professional teaching knowledge courses from the aspects of the need for the courses, suitability of the courses to grade levels, the way they are taught and the weekly allocated class hours. A qualitative case study method was used in this research. The study group was composed of twelve 4th year pre-service teachers who attended the mathematics teaching and chemistry teaching departments. The research data were collected through a form developed by the researchers so as to obtain the participants' views. The obtained data were analyzed by descriptive analysis. The participants' views on the place of professional teaching knowledge courses in the programs were considered in four themes labelled as “the need for the courses in the program”, “the suitability of the courses to grade levels”, “the way the courses are taught” and “the weekly allocated class hours of the courses”. Accordingly, the participants held the view that (1) courses with similar content, with wide scope and which they would not have the opportunity to use in their area were not necessary, (2) the grade level for some of the courses might be changed despite the fact that the courses in general were suitable to grade levels, (3) that all courses could be given by distance, face-to-face or hybrid teaching, as well as the courses that require practice could be given with hybrid teaching and (4) extra application hours could be added to certain courses although weekly class hours in general were considered adequate.

Keywords: professional teaching knowledge courses, teacher training program, pre-service teachers, case study

GİRİŞ

Öğretim programı bir derse ilişkin öğrencilerin ulaşacağı hedefleri, hedeflerin kapsadığı davranışları, bu davranışları kazandırmak üzere düzenlenecek eğitim durumları ile bu davranışların ne derece kazanıldığını ortaya koyacak sınav durumlarını kapsayan gelişmeye açık ve çok yönlü etkileşim içinde olan öğeler bütünüdür (Senemoğlu, 2000). Okul öncesi seviyesinden lisansüstü seviyesine değin hazırlanan tüm öğretim programları belirli hedeflerin kazandırılmasını amaçlamaktadır. Ülkemizde öğretmen yetiştirme programlarının hedefinin “nitelikli öğretmen yetiştirme” politikası üzerine kurulu olduğunu söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının profesyonel gelişimlerini tamamlayarak nitelikli birer öğretmen olarak yetiştirilmelerinde ise bir kalite göstergesi olan öğretmen eğitimi programlarının rolü büyüktür (Dilshad & Iqbal, 2010; Şahin Taşkın & Hacıömeroğlu, 2010).

Ülkemizde öğretmen yetiştirme işlevinin 1981 yılında üniversitelere devredilmesi ile birlikte 1997, 2006, 2009 ve 2018 yılında öğretmen yetiştirme lisans programlarında yeniden düzenleme çalışmaları yapılmıştır (YÖK, 2018a). Çalışmalarda yıllar içerisinde yapılan değişiklikler sorgulanmış; her program bir önceki program ile kıyaslanarak avantajları, dezavantajları ve değişiklik yapılma nedenleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Çetin, Ünsal ve Hekimoğlu (2021) son programın değişiklik nedenlerini bir önceki programdan kaynaklanan sorunlar, politik nedenler ve nitelikli öğretmen yetiştirme ile ilgili nedenler olarak belirtmişlerdir. Bu sebeplerden ötürü, değişen ihtiyaçlar, talepler ve şartların gerekliliği doğrultusunda öğretmen yetiştirme lisans programındaki derslerde ve derslerin alınış sırasında, ders içeriklerinde, haftalık ders saatlerinde, derslerin kredisinde vb. değişiklikler yapılabilmektedir. Hatta Covid-19 pandemisi nedeniyle 2020 yılı Mart ayı itibariyle eğitim-öğretimin tüm kademelerinde uzaktan eğitim sürecine geçilmiş; böylelikle öğretmen adayları da program derslerini şartların gerekliliği doğrultusunda uzaktan öğretim yoluyla almışlardır (YÖK, 2020). İlerleyen süreçte, pandeminin etkisini kısmen yitirmesi ile birlikte üniversiteler uzaktan ve yüz yüze öğretimin birlikte yürütüldüğü hibrit öğretime geçiş yapmışlardır.

2018 yılında uygulamaya konan “Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları” YÖK tarafından belirlenmiş olup; tüm öğretmen yetiştirme programlarınca uygulanması beklenmiştir. Bu durum, uygulamaya konan lisans programını geçmişten günümüze kadar uygulanmış diğer öğretmen yetiştirme lisans programlarından ayıran en önemli özelliklerinden biridir. Şimdiye dek uygulanan ve uygulanmaya devam eden öğretmen yetiştirme lisans programları ile öğretmen yetiştirme süreci alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür olmak üzere üç temel alanda oluşturulmuş, öğretmen niteliğini arttırmaya yönelik dersler aracılığıyla düzenlenmektedir. Esasen, öğretmen niteliğinin karmaşık bir olgu olması nedeni ile tanımlanması ve ölçülmesinde net bir fikir birliği olmamakla birlikte, öğretmenlerin mesleğe nasıl hazırlandıklarından, sahip oldukları alan bilgilerine, öğrencilere neyi, nasıl öğreteceğinden sınıf etkinliklerine kadar çeşitli unsurları barındırdığı açıklanmaktadır (Darling-Hammond, 2000; Heck, 2009; Seidel & Shavelson, 2007). Öğretmen adaylarının nitelikli öğretmenler olarak yetişmelerinde alan bilgisi ve genel kültüre yönelik bilgileri edinmeleri ön koşul olmakla beraber; başarılı öğretmenler olabilmeleri için nasıl öğreteceklerine yönelik bilgileri edinmeleri gereklidir (Şahin Taşkın & Hacıömeroğlu, 2010). Öğretmenlik meslek bilgisi (ÖMB) dersleri öğretmen adaylarına alan bilgisi derslerinden edinmiş oldukları bilgileri, öğrencilerin gelişim özelliklerini de dikkate alarak, nasıl öğretecekleri ve öğretimin yapılacağı ortamın düzenlenmesi gibi konulara yönelik bilgiler vermektedir (YÖK, 2007). Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları ile ÖMB dersleri yeniden düzenlenmiştir. Yapılan genel değişiklikler şu şekilde özetlenebilir (YÖK, 2018a): “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” dersi “Eğitimde Araştırma Yöntemleri” dersine, “Eğitim Bilimine Giriş” dersi “Eğitime Giriş” dersine, “Ölçme ve Değerlendirme” dersi “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme” dersine, “Özel Eğitim” dersi “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” dersine, “Rehberlik” dersi “Okullarda Rehberlik” dersine, “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersi “Öğretim Teknolojileri” dersine dönüştürülerek hem isim hem de içeriklerinde güncelleme yapılmıştır. “Öğretim İlke ve Yöntemleri”, “Sınıf Yönetimi”, “Eğitim Psikolojisi”, “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi” derslerinin isimleri aynı kalmasına

rağmen içeriklerinde güncellemeler yapılmıştır. Yeni programdaki önemli değişikliklerden biri de “Okul Deneyimi” dersinin kaldırılıp bu ders yerine bir dönemlik olan “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin iki döneme çıkartılmasıdır. Programlarda yer almayan veya seçmeli olarak yer alan “Eğitim Sosyolojisi”, “Türk Eğitim Tarihi”, “Eğitim Felsefesi” derslerine ek olarak “Eğitimde Ahlâk ve Etik” dersi tüm lisans programlarında zorunlu hale gelmiştir.

Tüm bu değişiklikler ve YÖK tarafından 2020 yılında öğretmen yetiştirme lisans programlarının düzenlenmesinde “yükseköğretim kurumlarının ilgili kurullarının yetkilendirilmesine” karar verilmesi, Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarına ilişkin çalışmaların yapılmasının gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Uygulamaya girdiğinden bugüne değin, güncel programa ilişkin çalışmalar ÖMB derslerine ek olarak; programda yer alan seçmeli dersler, alan dersleri, genel kültür dersleri gibi farklı bağlamlarda da ele alınmıştır. Yapılmış çalışmaları genel değerlendirme, program bazında değerlendirme, ders bazında değerlendirme, karşılaştırma yapma şeklinde gruplandırmak da mümkündür: Çetin, Ünsal ve Hekimoğlu (2021) çalışmalarında güncel öğretmen yetiştirme programlarının güncellenme nedenlerini, yapılan değişikliklerin olumlu/olumsuz yönlerini, değişikliklerin öğretmen yetiştirmeye katkılarının neler olabileceğini akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda incelemiştir. Benzer şekilde Zelyurt ve Sucu (2022) da güncel öğretmen yetiştirme programını farklı üniversite ve farklı branşlarda görev yapan öğretim üyelerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirmiştir. Bursa ve Ersoy (2020) çalışmalarında sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının yeni programdaki seçmeli derslerden hangi dersleri gerekli gördüklerini ve hangi derslerin açılmasını istediklerini belirlemeye çalışmışlardır. Susar Kırmızı ve Yurdakal (2020) sınıf öğretmenliği programını, Stebler ve Aykaç (2019) Türkçe öğretmenliği programını, Dağtekin ve Zorluoğlu (2019) fen bilgisi öğretmenliği programını öğretim üyelerinin görüşleri; Karakaya, Adıgüzel, Çimen ve Yılmaz (2020) biyoloji öğretmenliği programını öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirmiştir. Kılıç Özmen (2019) ise çalışmasında sınıf öğretmenliği programını sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ile değerlendirmiştir. Usta (2018) ve Erdem (2018) çalışmalarında bazı seçmeli ÖMB derslerini ele almış ve genel olarak değerlendirmişlerdir. Yazçayır ve Yıldırım (2021) çalışmalarında güncel öğretmen yetiştirme sistemi kapsamında Türkiye ve Singapur öğretim programlarını karşılaştırmıştır. Çalışmalarında genel değerlendirmenin yanı sıra her iki ülkenin ÖMB öğretim programlarının kıyaslanmasına da yer vermişlerdir. Bozpolat ve Tanrıverdioğlu (2020) ile Zelyurt (2021) çalışmalarında okul öncesi öğretmenliği programını; Sağdıç (2018) ile Akarsu, Yılmaz ve Geçit (2020) sosyal bilgiler öğretim programını; Yılmaz, Yener ve Yılmaz (2021) sınıf öğretmenliği programını; Arduç, Taşkın ve Mutlu (2020) fen bilgisi öğretmenliği programını; Sağdıç (2020) coğrafya öğretmenliği programını; Yaman (2018) İngilizce öğretmenliği programını eski program(-lar) ile karşılaştırmışlardır.

Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programına ilişkin yürütülen çalışmaların ağırlıklı olarak, öğretmenlerin ve öğretim üyelerinin branşları bazında görüşlerinin alınmasına yönelik olduğu söylenebilir. Ayrıca programların bir diğer ve en önemli paydaşı olan öğretmen adayları ile ilgili sınırlı sayıda araştırmanın olması (Bursa & Ersoy, 2020; Kılıç Özmen, 2019), güncel programın öğretmen adaylarınca da değerlendirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmaya konu olan matematik ve kimya öğretmenliği programlarının da bazı ÖMB derslerinin haftalık ders saatlerinde (Eğitime Giriş, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme gibi), sınıf düzeylerinde (Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Okullarda Rehberlik gibi), içeriklerinde (Sınıf Yönetimi gibi) değişiklikler yapılmış; bazı yeni zorunlu dersler (Özel Eğitim ve Kaynaştırma, Türk Eğitim Tarihi gibi) eklenmiştir. Covid-19 pandemisi nedeniyle derslerin verilme şeklinde değişiklikler yapılmış; öğretmen adayları ÖMB derslerinin bir kısmını uzaktan bir kısmını ise yüz yüze öğretim ile almışlardır. Nitelikli öğretmen yetiştirilmesinde öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimleri süresince aldıkları derslerin etkili ve verimli bir biçimde verilmesinin, kendilerini mesleki açıdan geliştirecek eğitim programlarına dâhil olmalarının önemi (Ekici, 2008; Lay, Pinnegar, Reed, Wheeler & Wilkes, 2005; Yıldırım & Arhan, 2017; Wong & Tsu, 2007) dikkate alındığında; bu sürecin gerçekleştirilmesinde programda yer alan derslerin gerekliliği, sınıf düzeyine uygunluğu, haftalık ders saati ile verilme şekilleri, öğretmen adayları açısından

incelenmesi gereken önemli değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının çeşitli değişkenler bağlamında değerlendirilmesine ilişkin, öğretmen adaylarının görüşlerini içeren araştırmaların yapılması bu programın çıktılarının değerlendirilmesi program güncelleme çalışmaları bakımından kıymetlidir. Yürütülen bu araştırma ile 2018-2019 eğitim-öğretim yılında yürürlüğe giren Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları içerisinde yer alan ÖMB derslerinin matematik ve kimya öğretmeni adayları tarafından programdaki yerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının ÖMB derslerini programdaki gerekliliği, sınıf düzeyine uygunluğu, verilme şekli ve haftalık ders saati açısından nasıl değerlendirdiklerini belirlemek araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı ve süreci, veri analizi, geçerlik ve güvenilirlik süreçleri açıklanmıştır.

Araştırmanın Deseni

Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Bu desende amaç bir veya birkaç durumu, programı, etkinliği, süreci, kişi ya da topluluğun durumunu kendi sınırları içinde, derinlemesine değerlendirmektir (Creswell, 2007; Yıldırım & Şimşek, 2016). Araştırmada ele alınan durum öğretmen adaylarının ÖMB derslerine ilişkin görüşleri olup; bu durum ÖMB derslerinin gerekliliği, sınıf düzeyine uygunluğu, verilme şekli ve haftalık ders saatleri değişkenleri bağlamında ele alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma 2021-2022 bahar döneminde bir devlet üniversitesinin matematik ve kimya öğretmenliği programlarında öğrenimine devam eden 12 son sınıf (dördüncü sınıf) öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarının beşi matematik öğretmenliği; yedisi kimya öğretmenliği programında öğrenimine devam etmektedir. Öğretmen adaylarının onu kadın, ikisi erkektir. Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının yaş ortalamaları 22; genel akademik not ortalamaları 3,23'tür.

Öğretmen adayları kolay ulaşılabilir ve ölçüt örnekleme yöntemleri ile belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi bağlamında araştırmacıların görev yaptığı kurumda öğrenimlerine devam eden öğretmen adayları gönüllük esasına dayalı olarak katılmışlardır. Ölçüt örnekleme bağlamında ise araştırmanın gerçekleştirildiği dönem itibari ile öğretmen adaylarının birinci, ikinci, üçüncü sınıf güz-bahar ve dördüncü sınıf güz döneminde yer alan tüm ÖMB derslerini (YÖK, 2018b) alıp geçmiş; dördüncü sınıf bahar döneminde yer alan ÖMB derslerini (YÖK, 2018b) alıyor olması dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı araştırmacılar tarafından geliştirilen "görüş alma formu"dur. Beş adet açık uçlu sorudan oluşan taslak form eğitim programları alanında uzman üç öğretim üyesinin görüşüne sunulmuştur. Alınan görüşler doğrultusunda taslak formda yer alan "*ÖMB ders içeriklerinde çakışma olup olmama durumunu nasıl değerlendirirsiniz?*" sorusu araştırmanın amacı ile örtüşmemesi sebebiyle formdan çıkarılmıştır. Bu sürecin ardından çalışma grubunda yer almayan ancak çalışma grubunda yer alan öğretmen adayları ile benzer özelliklere sahip bir kimya, bir matematik öğretmeni adayı ile pilot uygulama yapılmıştır. Böylece taslak formda yer alan soruların anlaşılır olduğu tespit edilerek dört adet açık uçlu sorudan oluşan görüş alma formunun nihai hali oluşturulmuştur. Görüş alma formunda yer alan sorular şu şekildedir: (1) ÖMB derslerini programdaki gerekliliği açısından nasıl değerlendirirsiniz? (2) ÖMB derslerinin sınıf düzeyine uygunluğunu nasıl değerlendirirsiniz? (3) ÖMB derslerinin verilme şeklini (uzaktan, yüz yüze veya hibrit öğretim) nasıl değerlendirirsiniz? (4) ÖMB derslerinin haftalık ders saatlerini nasıl değerlendirirsiniz?

Veri Toplama Süreci

Yasal izinlerin alınmasının ardından öğretmen adayları ile zoom platformu üzerinden bir araya gelinmiştir. Burada öğretmen adaylarına araştırmanın amacından bahsedilerek, görüş alma formunda yer alan sorulara ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Yapılan bilgilendirmenin ardından çalışmaya katılmayı kabul eden öğretmen adaylarına gönüllü onam formu gönderilerek imzalamaları sağlanmıştır. Ardından görüş alma formu öğretmen adaylarına e-posta olarak gönderilmiştir. Öğretmen adaylarının görüş alma formunu doldurarak araştırmacılara göndermesi ile veri toplama süreci sona ermiştir.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Bu analiz türünde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Buna göre veriler araştırma sorularına dayalı olarak oluşturulan temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme sürecinde kullanılan sorular dikkate alınarak da sunulabilir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Analiz aşamasında öncelikle araştırmanın amacı bağlamında temalar (ÖMB derslerinin programdaki gerekliliği, ÖMB derslerinin sınıf düzeyine uygunluğu, ÖMB derslerinin verilme şekli, ÖMB derslerinin haftalık ders saatleri) oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının görüş alma formuna vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda kodlar (gerekli, gerekli değil, kararsız, uygun, uygun değil, yüz yüze öğretim, uzaktan öğretim, hibrit öğretim, ders saati yeterli, ders saati arttırılmalı, ders saati azaltılmalı) araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Bu işlemlerin ardından görüş alma formunda yer alan her bir soruya ilişkin frekans dağılımı yapılmıştır. Birden fazla görüş bildiren öğretmen adayları birden fazla kod içerisinde yer almışlardır. Öğretmen adaylarının belirlenen kodlarda yer almasının gerekçeleri/önerileri de verilmiş olup; doğrudan alıntılar ile sunulmuştur. Betimsel analizde bireylerin görüşlerini çarpıcı şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Öğretmenlik Uygulaması 1 ve Öğretmenlik Uygulaması 2 derslerine yönelik yanıtlar öğretmen adaylarınca "Öğretmenlik Uygulaması" olarak tek başlık altında verildiğinden araştırma kapsamında da tek bir başlık altında sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada geçerlik ve güvenirliliği sağlamak için çalışmanın tüm aşamalarında süreç titizlikle yürütülmüştür. Katılımcıların araştırılan duruma ilişkin bilgi sahibi olan ve görüşlerini aktarabilecek öğretmen adaylarından oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın amacı, yöntemi, kendilerinden neler beklenildiğine ilişkin bilgiler açıklanmış (Li, 2004), yanıtlarını içtenlikle vermeleri konusunda teşvik edilmeye çalışılmış, katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu, istedikleri zaman araştırmadan ayrılacakları ve kimliklerinin gizli tutulacağı bilgisi paylaşılmıştır. Görüş alma formu, eğitim programları alanında uzman üç öğretim üyesinin görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Verilerin analizinde ise katılımcı görüşlerine ilişkin iki kodlayıcı tarafından yapılan kodlamalardaki benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılmış ve kodlayıcılar arası güvenirlilik %97 olarak hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Bu değer %80'in üzerinde olduğundan çözümlenmeler güvenilir kabul edilmiştir (Lombard, Snyder-Duch & Bracken, 2002; Miles & Huberman, 1994; Yıldırım & Şimşek, 2016). Öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtmak amacı ile doğrudan alıntılara yer verilmiş, bulgular bölümüne yorum eklenmemiştir (Miles & Huberman, 1994; Yıldırım & Şimşek, 2016).

Araştırma Etiği

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına

uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Hacettepe Üniversitesi Senatosu Etik Komisyonu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 10.02.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-35853172-600-00002031267

BULGULAR

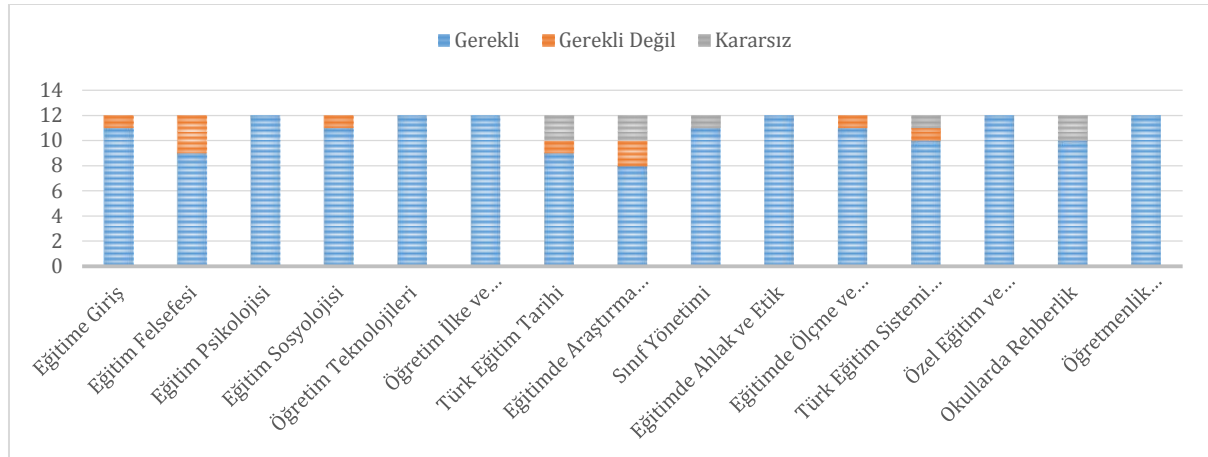
Öğretmen adaylarının ÖMB derslerine yönelik görüşlerinin; derslerin gerekliliği, sınıf düzeyine uygunluğu, verilme şekli ve haftalık ders saati açısından değerlendirildiği bu çalışmada verilerin analiz edilmesiyle elde edilen bulgular alt amaçlar bağlamında sunulmuştur:

1. ÖMB Derslerinin Programdaki Gerekliliği Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının, ÖMB derslerinin programda yer almasının gerekliliğine ilişkin değerlendirmeleri “ÖMB derslerinin programdaki gerekliliği” teması altında toplanmıştır. Bu tema altında yer alan “gerekli, gerekli değil, kararsız” kodlarına göre ÖMB derslerinin dağılımı Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1

ÖMB Derslerinin Programdaki Gerekliliğinin Değerlendirilmesine İlişkin Frekans Dağılımı

Şekil 1’e göre tüm öğretmen adayları (f=12) Eğitim Psikolojisi, Öğretim Teknolojileri, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Ahlak ve Etik, Özel Eğitim ve Kaynaştırma, Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretim programında yer almasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı öğretmen adayları Eğitime Giriş (f=1), Eğitim Felsefesi (f=3), Eğitim Sosyolojisi (f=1), Türk Eğitim Tarihi (f=1), Eğitimde Araştırma Yöntemleri (f=2), Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (f=1), Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (f=1) derslerinin öğretim programında yer almasının gerekli olmadığını belirtmişlerdir. Bu öğretmen adaylarının sunduğu gerekçeler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1**Öğretim Programında Yer Almasının Gerekli Olmadığı Düşünülen ÖMB Derslerine Ait Gerekçeler**

ÖMB dersi	Öğretmen Adayı	Gerekçe
Eğitime Giriş	ÖA12	Kazanımlarının diğer dersler içerisinde yer alması
Eğitim Felsefesi	ÖA3, ÖA5, ÖA9	Uygulamaya etkisinin az olması Kazanımlarının diğer dersler içerisinde yer alması
Eğitim Sosyolojisi	ÖA5	Kazanımlarının diğer dersler içerisinde yer alması
Türk Eğitim Tarihi	ÖA12	Başka bir dersin alt kategorisi olarak işlenebilir
Eğitimde Araştırma Yöntemleri	ÖA3, ÖA10	Uygulamaya etkisinin az olması İçeriğinin öğretmenlik mesleğine uygun olmaması
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	ÖA5	İçeriğinin öğretmenlik mesleğine uygun olmaması
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	ÖA12	Hizmet içi eğitim olarak alınabilir

Öğretmen adayları Tablo 1’de yer alan gerekçeler kapsamında yedi ÖMB dersinin öğretim programında yer almasının gerekli olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir:

“Eğitime Giriş dersi programda olmamalı; sebebi ise Eğitime Giriş dersi üzerinde durulan konularla ilgili her eğitim dersinin başlangıcında bilgiler veriliyor olmasıdır... Türk Eğitim Tarihi dersi olmamalıdır. Eğitimde tarih çok önemlidir fakat başka bir dersin alt kategorisi olarak da işlenebilir.” (ÖA12)

“Eğitimde Araştırma Yöntemleri ve Eğitim Felsefesi derslerinin uygulamaya olan katkılarını göz önüne alarak yeterince gerekli olmadığını düşünmekteyim.” (ÖA3)

“Eğitim Sosyolojisi dersinin gerekli olduğunu düşünmüyorum; içeriği diğer dersler içinde zaten veriliyor ve bana çok katkısını olmadığını düşünüyorum.” (ÖA5)

“Eğitim Felsefesi dersi müfredatta olmasa da olur. Çünkü Eğitim Psikolojisi ve Eğitim Sosyolojisi dersleri bana Eğitim Felsefesi dersinin kazandırdığı kazanımları kazandırdığını düşünüyorum; bu yüzden olmamalı.” (ÖA9)

“Eğitimde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriği açısından hedefledikleri öğretmenlik mesleği için kesinlikle öğrenilmesi gereken bilgiler değil; en az lisans derecesindeki bir öğrenci için gerekli bir ders olarak görmüyorum. Seçmeli bir ders olması daha uygun olabilir.” (ÖA10)

ÖA10 kodlu öğretmen adayları öğretim programında yer alan zorunlu ÖMB dersleri kategorisinde yer alan Eğitimde Araştırma Yöntemleri dersinin seçmeli ÖMB dersi kategorisinde yer alması gerektiğini ifade etmiştir. ÖA3 kodlu öğretmen adayları ise seçmeli ÖMB kategorisinde yer alan Mikro Öğretim dersinin zorunlu ÖMB dersleri kategorisinde yer almasını gerektiğini belirtmiştir:

“Seçmeli verilen Mikro Öğretim dersi Öğretmenlik Uygulaması derslerine hazırlık olduğu için kesinlikle zorunlu ders olmalı.” (ÖA3)

Öğretim programında Türk Eğitim Tarihi (f=2), Eğitimde Araştırma Yöntemleri (f=2), Sınıf Yönetimi (f=1), Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (f=1) ve Okullarda Rehberlik (f=2) derslerin gerekli olup olmadığına yönelik karar veremeyen öğretmen adayları da mevcuttur. Bu öğretmen adayları ve gerekçeleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2**Öğretim Programında Yer Almasının Gerekli Olup Olmadığına Karar Verilemeyen ÖMB Derslerine Ait Gerekçeler**

ÖMB dersi	Öğretmen Adayı	Gerekçe
Türk Eğitim Tarihi	ÖA1, ÖA4	Ders kapsamının geniş olması
Eğitimde Araştırma Yöntemleri	ÖA6, ÖA8	Öğrenilen bilgileri hatırlayamama
Sınıf Yönetimi	ÖA1	Kazanımlarının diğer dersler içerisinde öğreniliyor olması
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	ÖA5	Belirtilmemiş
Okullarda Rehberlik	ÖA1, ÖA5	Branş öğretmenlerinin rehberlik yapmaya zaman bulamaması Rehberlik ile bilgilerin okul bazında ele alınmaması

Öğretmen adayları Tablo 2’de yer alan gerekçeler kapsamında beş ÖMB dersinin öğretim programında yer almasının gerekli olup olmadığına karar verememişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir:

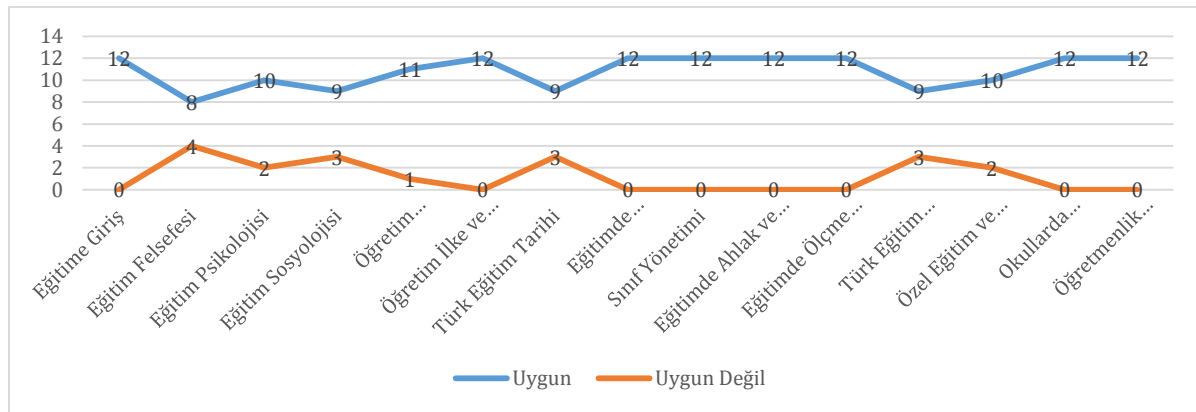
“Sınıf Yönetimi dersi, Öğretmenlik Uygulaması derslerinde de öğrenebileceği için olmasa da olabilir... Okullarda Rehberlik dersi alınmasa da olur; çünkü branş öğretmenleri çok fazla rehberlik saati yapmaya zaman bulamamaktadır.” (ÖA1)

“Türk Eğitim Tarihi dersinde çok fazla geçmiş dönemlerdeki eğitim sistemleri ele alınıyor. Bu yüzden kararsızım.” (ÖA4)

“Eğitimde Araştırma Yöntemleri dersi hakkında kararsızım. O derste öğrendiğim bilgileri şuan da bile hatırlamıyorum.” (ÖA6)

2. ÖMB Derslerinin Sınıf Düzeyine Uygunluğunun Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının, ÖMB derslerinin sınıf düzeyine uygunluğuna ilişkin değerlendirmeleri “ÖMB derslerinin sınıf düzeyine uygunluğu” teması altında toplanmıştır. Bu tema altında yer alan “uygun, uygun değil” kodlarına göre ÖMB derslerinin dağılımı Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2**ÖMB Derslerinin Sınıf Düzeyine Uygunluğunun Değerlendirilmesine İlişkin Frekans Dağılımı**

Şekil 2’ye göre tüm öğretmen adayları (f=12) Eğitime Giriş, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Sınıf Yönetimi, Eğitimde Ahlak ve Etik, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Okullarda Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması derslerinin programdaki sınıf düzeylerini uygun bulmuşlardır. Bazı öğretmen adayları Eğitim Felsefesi (f=4), Eğitim Psikolojisi (f=2), Eğitim Sosyolojisi (f=3), Öğretim Teknolojileri (f=1), Türk Eğitim Tarihi (f=3), Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (f=3), Özel Eğitim ve Kaynaştırma (f=2) derslerinin sınıf düzeylerinin uygun olmadığını belirtmişlerdir. Bu öğretmen adayları ile sunulan gerekçe ve önerileri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Öğretim Programındaki Sınıf Düzeyinin Uygun Olmadığı Düşünülen ÖMB Derslerine Ait Gerekçeler/Öneriler

ÖMB dersi	Öğretmen Adayı	Gerekçe/Öneri
Eğitim Felsefesi	ÖA4, ÖA5, ÖA8, ÖA10	İçeriği yoğun olduğu için ikinci sınıfta olabilir Birinci sınıf için erken bulma İlerleyen dönemlerde işlenebilir Birinci sınıf için uygun değil
Eğitim Psikolojisi	ÖA2, ÖA4	Türk Eğitim Tarihi ile yer değiştirilebilir İçeriği yoğun olduğu için ikinci sınıfta olabilir Eğitimde Ahlak ve Etik ile aynı dönem verilebilir
Eğitim Sosyolojisi	ÖA4, ÖA5, ÖA11	Birinci sınıf için erken bulma İkinci sınıfta olabilir
Öğretim Teknolojileri	ÖA4	Uygulama dersinde aktif olarak kullanabilme için üçüncü sınıfta olmalı Eğitim Psikolojisi ile yer değiştirebilir
Türk Eğitim Tarihi	ÖA2, ÖA4, ÖA5	Eğitime Giriş ile birlikte verilmeli Eğitimin gelişim sürecini öğrenebilmek için birinci sınıfta olmalı
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	ÖA2, ÖA4, ÖA12	Birinci sınıfta Eğitime Giriş dersi ile aynı sınıfta olmalı Hizmet içi eğitim olarak alınabilir
Özel Eğitim ve Kaynaştırma	ÖA2, ÖA11	İki veya üçüncü sınıfta olmalı, Sınıf Yönetimi ile bağlantı kurulmalı Öğretmenlik Uygulaması derslerinden önce alınmalı

Öğretmen adayları Tablo 3'te yer alan gerekçe veya öneriler kapsamında yedi ÖMB dersinin öğretim programında yer aldığı şekli ile sınıf düzeyine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir:

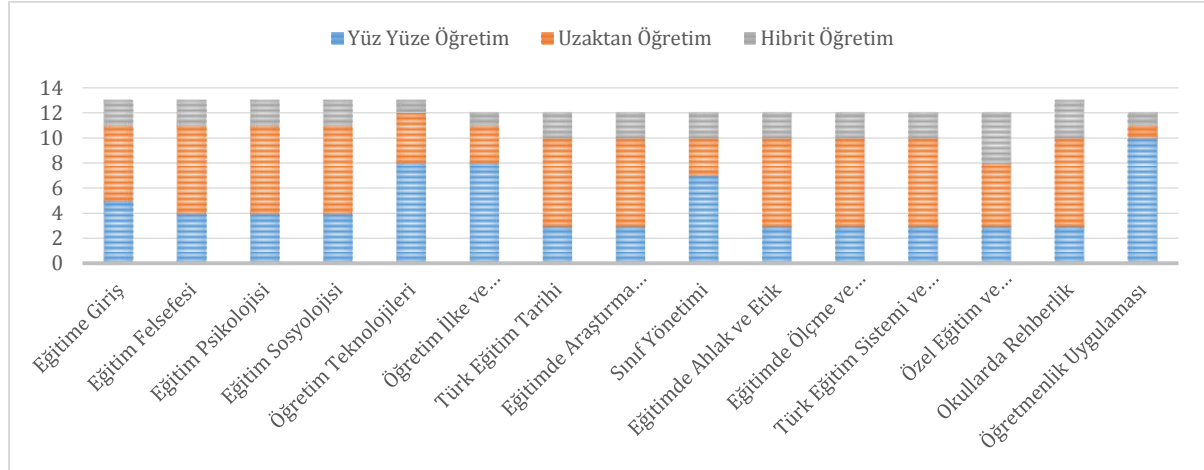
"Eğitim Felsefesi ve Eğitim Psikolojisi derslerinde çok fazla yeni kuram öğrenildiği için birinci sınıf yerine ikinci sınıfta verilmesi daha iyi olabilir. Eğitime Giriş ve Türk Eğitim Tarihi dersleri birlikte verilmelidir. Birinci sınıfta verilen ortak zorunlu Tarih dersi bulunmakta; bunlarla birlikte alınırsa kalıcı öğrenme olur." (ÖA4)

"Türk Eğitim Tarihi dersi birinci sınıfta olmalıydı ki öncelikle eğitimin gelişimini görebilseydik... Eğitim Felsefesi ve Eğitim Sosyolojisi dersleri ise birinci sınıfta görmek için erken derslerdi." (ÖA5)

"Birinci sınıfta verilen Eğitim Psikolojisi dersi ile ikinci sınıfta verilen Türk Eğitim Tarihi dersi yer değiştirebilir. Bunun sebebi ise birinci sınıfta Eğitim Psikolojisi dersinin yeterince öğrenciler tarafından benimsenmediğini, gelişim kuramlarının önemini kavranmadığını düşünüyorum. Bunun yanı sıra, birinci sınıfta Eğitime Giriş dersi ile Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi dersinin aynı sınıfta verilmesi, programa yeni katılan öğretmen adayları için eğitime genel bir bakış açısı kazanmalarını sağlayabilir." (ÖA2)

3. ÖMB Derslerinin Verilme Şeklinin (Uzaktan, Yüz Yüze veya Hibrit Öğretim) Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının, ÖMB derslerinin verilme şekline ilişkin değerlendirmeleri "ÖMB derslerinin verilme şekli" teması altında toplanmıştır. Bu tema altında yer alan "yüz yüze öğretim, uzaktan öğretim, hibrit öğretim" kodlarına göre ÖMB derslerinin dağılımı Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3**ÖMB Derslerinin Verilme Şeklinin Değerlendirilmesine İlişkin Frekans Dağılımı**

Şekil 3'e göre her bir dersin üç öğretim türü ile de gerçekleştirilebileceğine dair görüşler ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir:

"Öğretmenlik Uygulaması yüz yüze olmalıdır. Öğretmen adayları sınıf ortamını, öğrencilerle olan iletişimi birebir yaşayıp tecrübe etmelidir. Diğer dersler hibrit şeklinde yürütülebilir. Örneğin; Öğretim Teknolojileri dersinde teorik bilgiler uzaktan öğretim ile verildikten sonra materyal tasarımına gelindiğinde yüz yüze öğretime geçilebilir." (ÖA2)

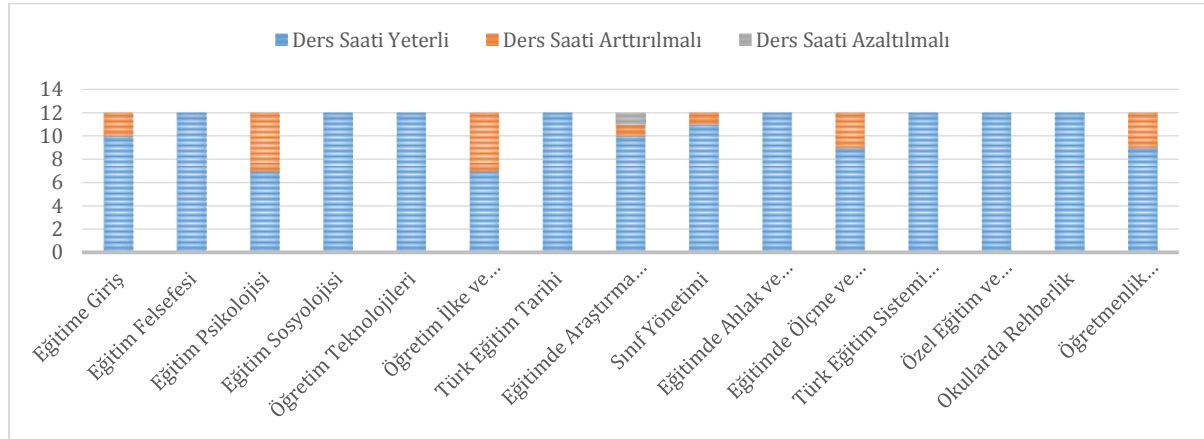
"Eğitime Giriş, Eğitim Felsefesi, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Türk Eğitim Tarihi meslek bilgisi derslerimiz genel olarak düz anlatım ve slaytlar üzerinden anlatıldığı; herhangi bir uygulama yapılmadığı için uzaktan yapılabilir. Ancak Öğretim Teknolojileri, Öğretmenlik Uygulaması derslerinin yüz yüze yapılması daha uygundur." (ÖA7)

"Eğitime Giriş, Eğitim Psikolojisi, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Eğitimde Ahlak ve Etik, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Özel Eğitim ve Kaynaştırma, Okullarda Rehberlik derslerimizin uzaktan olmasının bana bir zararı olacağını düşünmemekle birlikte hatta zaman ve imkân açısından kolaylık sağlayabileceğini söyleyebilirim." (ÖA6)

"Sınıf Yönetimi dersinin drama dersliği gibi bir ortamda yüz yüze yürütülmesi çok daha verimli olur." (ÖA11)

4. ÖMB Derslerinin Haftalık Ders Saatlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının, ÖMB derslerinin haftalık ders saatlerine ilişkin değerlendirmeleri "ÖMB derslerinin haftalık ders saatleri" teması altında toplanmıştır. Bu tema altında yer alan "ders saati yeterli, ders saati arttırılmalı, ders saati azaltılmalı" kodlarına göre ÖMB derslerinin dağılımı Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4**ÖMB Derslerinin Haftalık Ders Saatlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Frekans Dağılımı**

Şekil 4'e göre öğretmen adaylarının tümü (f=12) Eğitim Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi, Öğretim Teknolojileri, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde Ahlak ve Etik, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Özel Eğitim ve Kaynaştırma, Okullarda Rehberlik derslerinin haftalık ders saatlerini yeterli bulmuşlardır. Bazı öğretmen adayları Eğitime Giriş (f=2), Eğitim Psikolojisi (f=5), Öğretim İlke ve Yöntemleri (f=5), Eğitimde Araştırma Yöntemleri (f=1), Sınıf Yönetimi (f=1), Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (f=3), Öğretmenlik Uygulaması (f=3) derslerinin haftalık ders saatlerini yeterli bulmayarak, bu derslerin haftalık ders saatlerinin arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu duruma ilişkin gerekçeleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4**Haftalık Ders Saatlerinin Arttırılmasının Gerektiği Düşünülen ÖMB Derslerine Ait Gerekçeler**

ÖMB dersi	Öğretmen Adayı	Gerekçe
Eğitime Giriş	ÖA3, ÖA10	İçerik yoğunluğu
Eğitim Psikolojisi	ÖA5, ÖA6, ÖA8, ÖA10, ÖA11	Daha etkili olabilmesi için İçerik yoğunluğu İçeriğin daha kapsamlı işlenebilmesi için
Öğretim İlke ve Yöntemleri	ÖA3, ÖA4, ÖA8, ÖA9, ÖA10	İçerik yoğunluğu Daha fazla örnek olay ile karşılaşabilmek için Uygulama saati eklenmeli
Eğitimde Araştırma Yöntemleri	ÖA9	İçerik yoğunluğu
Sınıf Yönetimi	ÖA4	Daha fazla örnek olay ile karşılaşabilmek için
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	ÖA5, ÖA8, ÖA10	Daha etkili olabilmesi için İçerik yoğunluğu
Öğretmenlik Uygulaması	ÖA2, ÖA6, ÖA11	Daha etkili olabilmesi için

Öğretmen adayları Tablo 4'te sunulan gerekçeler doğrultusunda yedi ÖMB dersinin haftalık ders saatlerinin arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir:

"Programda yer alan meslek bilgisi derslerinin sadece Öğretmenlik Uygulaması dersi hariç ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlik Uygulaması dersinin ders süresi kesinlikle arttırılmalı. Çünkü bu ders sayesinde eksiklikler görülüyor, tecrübe kazanılıyor. Hatta bu ders verilirken her dönem farklı okullara öğretmen adayları götürülüp tecrübe etmeleri sağlanabilir. Örneğin; Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Meslek Lisesi gibi. Yani öğrenciler farklı öğrenciler görecektir böylece tecrübe kazanıp, meslek hayatına daha sağlam adımlarla başlayacaktır." (ÖA2)

"Ders saatlerinin hemen hemen her ders için ideal olduğunu düşünüyorum. Meslek bilgisi derslerinin bazıları daha sözel ve tartışmaya daha kapalı olduğu için öğrencilerin dikkati dağılabilir. Sınıf Yönetimi ile Öğretim İlke ve Yöntemleri derslerinin saatleri arttırılıp daha fazla örnek olay yaratılmalıdır." (ÖA4)

“Öğretmenlik Uygulamasının ders saati arttırılmalı. Bizlere çok şey katıyor ancak hem üniversite derslerimiz hem son sınıf oluşumuz gibi sebeplerden ötürü yoğunluk yaşıyoruz. Bu derse üçüncü sınıfın ikinci döneminde başlansa daha etkili olabileceğini düşünüyorum.” (ÖA6)

“Eğitim Psikolojisi dersinin saatinin artırılıp kuramları daha kapsamlı görmek isterdim.” (ÖA8)

Sadece ÖA3 kodlu öğretmen adayı ders saatlerinin azaltılmasına ilişkin bir görüş bildirmiştir:

“Zorunlu derslerimizden çok yoğun bir içeriğe sahip olan Eğitime Giriş, Öğretim İlke ve Yöntemleri derslerimizin ders saati arttırılmalı, Eğitimde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriği azaltılarak süresi kısaltılmalı ve bu saatler yukarıda belirttiğim derslerimize ilave edilmeli. Geri kalan derslerimiz sabit kalmalı diye düşünüyorum.” (ÖA3)

Ayrıca, üç öğretmen adayı haftalık ders saatlerinde teorik ve uygulama saati ayırmasına dikkat çekmiştir. ÖA6 kodlu öğretmen adayı Sınıf Yönetimi dersinin, ÖA11 kodlu öğretmen adayı ise Eğitimde Araştırma Yöntemleri dersinin ders saatinde değişiklik yapılmadan uygulama saatine yer verilmesi; ÖA8 kodlu öğretmen adayı ise Öğretim İlke ve Yöntemleri dersinde teorik ders saatine ek olarak uygulama ders saatinin de olması gerektiğini belirtmiştir.

“Sınıf Yönetimi dersinin bir saat teorik, bir saat uygulama saatinin olmasını isterdim.” (ÖA6)

“Öğretim İlke ve Yöntemleri dersinde pratik yapabilmek için ders saati olsaydı daha iyi olabilirdi.” (ÖA8)

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmanın amacı ÖMB derslerinin programdaki yerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemektir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar dört tema altında incelenmiştir: (1) ÖMB derslerinin programdaki gerekliliği, (2) ÖMB derslerinin sınıf düzeyine uygunluğu, (3) ÖMB derslerinin verilme şekli, (4) ÖMB derslerinin haftalık ders saatleri.

ÖMB derslerinin programdaki gerekliliği teması altında “gerekli, gerekli değil, kararsız” şeklinde oluşturulan üç kod ile öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirilmiştir. Tüm öğretmen adayları Eğitim Psikolojisi, Öğretim Teknolojileri, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Ahlak ve Etik, Özel Eğitim ve Kaynaştırma, Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretim programında yer almasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı öğretmen adayları Eğitime Giriş, Eğitim Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi derslerinin öğretim programında yer almasının gerekli olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, ağırlıklı olarak, farklı derslerin içeriklerinin benzer kazanımları içeriyor olması gerekçesiyle derslerin öğretim programında yer almaması gerektiğini savunmuşlardır. Türk Eğitim Tarihi dersinin kapsamının çok geniş olması, Okullarda Rehberlik dersinin ise öğrencilere rehberlik yapılacak zaman diliminin bulunamayacağı gerekçeleri ile öğretim programında gerekli olup olmadığına karar verilememiştir. Karabacak (2022) 2018 sınıf öğretmenliği lisans programını uygulayıcılar açısından incelediğinde ÖMB, genel kültür ve alan eğitimindeki zorunlu ve seçmeli derslerin içeriklerinde çakışmalar olduğunu, içerikte tekrar ve yetersizliklerin olduğunu, ayrıca seçmeli derslerin sayısı arttırılırken uygulamaya yönelik derslerinse ders saatlerinin azaltıldığını belirlemiştir. Zelyurt ve Sucu (2022) da çalışmalarında Türk Eğitim Tarihi ile Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi derslerinin birleştirilerek tek bir çatı altında verilmesi gerektiğini savunan öğretim üyelerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırma kapsamında da öğretmen adayları tarafından Türk Eğitim Tarihi dersinin başka bir dersin alt kategorisi içerisinde yer almasının tavsiye edildiği ve Türk Eğitim Tarihi ile Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi derslerinin öğretim programındaki yerinin gerekli olup olmadığına karar verilemediği görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının 2007 sınıf öğretmenliği programını değerlendirdikleri çalışmada, bazı derslerin gereksiz olduğu bildirilmiştir (Şahin & Kartal, 2013). Aynı çalışmada, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Felsefe, Sosyoloji, Türk Eğitim Tarihi dersleri etkililiği en düşük dersler içerisinde yer almıştır. Süral (2015) da çalışmasında en az

gerekli görülen derslerin Eğitim Felsefesi ve Eğitim Sosyolojisi olduğunu bildirmiştir. 2018 Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları ile bu derslerin içeriği güncellenmiş olmasına rağmen, bir önceki programda yer alan görüşlerin, bu programda da devam ettiği söylenebilir. Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulamaya yönelik ve meslek hayatında faydası olması gerekçeleri ile etkiliği yüksek ve gerekli dersler içerisinde yer aldığı bildirilmesi (Şahin & Kartal, 2013; Süral, 2015) bu araştırma sonuçları ile paralellik gösterir niteliktedir. Süral (2015) bir önceki programda yer alan Ölçme ve Değerlendirme ile Bilimsel Araştırma Yöntemleri derslerinin öğretmen adaylarının mesleklerini icra etmeleri noktasında etkililiğinin düşük düzeyde olduğunu saptamışlardır. Benzer şekilde bu araştırmada da güncel programda yer alan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ile Eğitimde Araştırma Yöntemleri derslerinin gerekli olmadığını savunan öğretmen adayları mevcuttur. Bu iki dersin sınırlı sayıdaki öğretmen adayı tarafından “içeriğinin öğretmenlik mesleğine uygun olmaması” nedeni ile bu şekilde değerlendirilmesinde ve genel olarak öğretmen adaylarının ÖMB derslerinin gerekliliğine yönelik görüşlerindeki farklılaşmalarda dersin sorumlularının farklı oluşu ile sürecin farklı işleyebileceği gibi programdan kaynaklı olmayan faktörlerin etkisinin olabileceği de değerlendirilmelidir. Yüksel (2009), farklı iki üniversiteden öğretmen adaylarının ÖMB derslerine yönelik düşüncelerini incelediği çalışmasında, bu derslere giren öğretim elemanları boyutunda üniversiteler arası anlamlı olan farkı, öğretmen adaylarının ÖMB derslerine daha olumlu bakmasında dersler dışında, daha çok bu derslerin öğretim elemanlarının etkisi olduğu şeklinde açıklamıştır. Yazçayır ve Yıldırım (2021), Türkiye'nin ÖMB programında “hedef, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme değerlendirme” olarak üç boyutun yer almadığını, bu boyutların öğretim elemanlarınca ders bilgi paketi olarak hazırlandığını, ancak aynı ders için farklılıklar, yetersizlikler olduğunu hatta aynı üniversitede aynı ders veren öğretim elemanlarının bile ders bilgi paketlerinde büyük farklar olduğunu saptadığını belirterek, bu durumun nitelikli öğretmen yetiştirilmesi hususunda belirli standartların karşılanması yönünden olumsuz olarak nitelendirmişlerdir.

ÖMB derslerinin sınıf düzeyine uygunluğu teması altında “uygun, uygun değil” şeklinde oluşturulan iki kod ile öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirilmiştir. Tüm öğretmen adayları Eğitime Giriş, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Sınıf Yönetimi, Eğitimde Ahlak ve Etik, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Okullarda Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması derslerinin programdaki sınıf düzeylerini uygun bulmuşlardır. Bazı öğretmen adayları Eğitim Felsefesi, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Öğretim Teknolojileri, Türk Eğitim Tarihi, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Özel Eğitim ve Kaynaştırma derslerinin sınıf düzeylerinin uygun olmadığını belirtmişlerdir. Bu dersler içerisinde en çok tekrar edilen Eğitim Felsefesi dersi olmuş; gerekçe olarak ise dersin içeriğinin yoğun ve kapsamlı olması nedeniyle birinci sınıf düzeyine uygun olmaması gösterilmiştir. Öğretmen adaylarının bu görüşlerinin aksine literatürde, öğretmen adaylarına bakış açısı kazandırması açısından bu dersi öncelikli olarak almaları önerilmektedir (Sönmez, 2008). Benzer gerekçeler doğrultusunda Eğitim Psikolojisi ve Eğitim Sosyolojisi derslerinin de ikinci sınıf düzeyine daha uygun olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, Türk Eğitim Tarihi ile Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi derslerinin içeriğinde eğitim sisteminin tarihçesinin yer alması sebebiyle bu derslerin birinci sınıf düzeyinde Eğitime Giriş dersi ile birlikte alınması gerektiğini belirten öğretmen adayları mevcuttur. Ayrıca, Özel Eğitim ve Kaynaştırma dersinin Öğretmenlik Uygulaması 1 dersi ile aynı dönem alınmasının bu ders kazanımlarının uygulamada eksikliklere sebep olabileceğini; dolayısıyla bu dersin öğretim programında Öğretmenlik Uygulaması derslerinden önce ve Sınıf Yönetimi dersi ile bağlantı kurularak yer almasının daha uygun olacağı düşünülmektedir. Yazçayır ve Yıldırım (2021), öğretmen eğitiminde teori ile uygulamanın bütünleştirilmesinin önemli bir konu olduğunu ve Türkiye'nin öğretmen yetiştirme programlarının teori ağırlıklı olduğunu, uygulamanın ise ihmal edildiğini ifade etmişlerdir. Zelyurt ve Sucu'nun (2022) çalışmalarında öğretmen adaylarının son senesinde tamamen sadece uygulama yapmalarının gerektiğine ilişkin bulguları da ÖMB derslerinin Öğretmenlik Uygulaması derslerinden önce alınması gerektiğini belirtmektedir.

ÖMB derslerinin verilme şekli teması altında “yüz yüze öğretim, uzaktan öğretim, hibrit öğretim” şeklinde oluşturulan üç kod ile öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirilmiştir. Her bir dersin üç öğretim türü ile de gerçekleştirilebileceğine dair görüşler ortaya çıkmıştır. Duman’ın (2020) araştırmasına katılan farklı öğretmenlik programlarında okuyan öğretmen adayları da uzaktan öğretim sürecini genel olarak olumlu değerlendirirler de yüz yüze öğretim ile birlikte kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlik Uygulaması dersinin yüz yüze gerçekleştirilmesinin gerekliliğini savunan öğretmen adayları; görüşlerinde, sınıf ortamında öğretmenliği tecrübe etmenin daha önemli olduğuna vurgu yapmışlardır. Çardak ve Güler (2022) eğitim fakültelerinde ders veren akademisyenlerin de uzaktan öğretmen yetiştirmeye ilişkin görüşlerinin, herhangi bir etkisi olmadığı şeklinde nötr, uzaktan eğitim sürecini deneyimleme fırsatı sağlaması açısından olumlu bulma ile öğretmenliğin uygulamalı bir alan olması değerlendirildiğinde, uygulamalı derslerin eksik kalmasının sorun olması ve öğretmen yetiştirme sürecine zarar vermesi açısından da genellikle olumsuz olduğunu ifade etmiştir. Eğitime Giriş, Eğitim Felsefesi, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Eğitimde Ahlak ve Etik, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Okullarda Rehberlik derslerinin kazanımlarında ağırlıklı olarak teorik bilgilerin yer alması ve ders işleniş biçimlerinin de düz anlatım olması sebebiyle bu derslerin uzaktan öğretim ile gerçekleştirilebileceğini; böylelikle de zaman ve mekân açısından tasarruf edileceğini savunan görüşler mevcuttur. Bu duruma ek olarak, hem teorik bilgilerin yer aldığı hem de uygulama yapmayı gerektiren derslerin, örneğin Öğretim Teknolojileri (her ne kadar programda sadece teorik saati bulunsa da) gibi, hibrit öğretim ile gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir. Önceki programda “Öğretim Teknolojisi ve Materyal Tasarımı” adı ile bu dersi öğretmen adayları iki saat teorik, iki saat pratik/uygulamalı olarak almakta idi. Literatürde, bu çalışmada olduğu gibi, her bir ÖMB dersi için incelenen araştırmalar olmamakla birlikte, araştırma sonuçları ile benzer biçimde, Özer ve Turan (2021), öğretmen adaylarının genellikle teorik derslerin uzaktan eğitim ile verilebileceği ancak Öğretmenlik Uygulaması ve laboratuvar gibi uygulamalı derslerin uzaktan eğitim ile verilemeyeceği yönünde görüş belirttiklerini ve öğretmen adaylarının öğretim sürecinde öncelikle yüz yüze eğitimi, sonra hibrit eğitimi ve uzaktan eğitimi tercih ettiklerini belirtmiştir. Farklı araştırmalarda da uygulamalı derslerin uzaktan eğitim sürecine uygun olmadığını belirttiği görülmektedir (Akıncı & Pişkin Tunç, 2021; Yolcu, 2020). Araştırma sonuçlarının aksine, öğretmen adaylarının derslerin genel olarak uzaktan eğitim ile yürütülmesini tercih etmediklerini ancak yüz yüze eğitimin tamamlayıcısı olarak uzaktan eğitimin (veya hibrit eğitimin) kullanılabilirliği yönünde görüşlerinin olduğu araştırmalar mevcuttur (Erşen & Yumak, 2021; Karakuş, Ucuzsatar, Karacaoğlu, Esendemir & Bayraktar, 2020; Karatepe, Küçükgençay & Peker, 2020). Duman (2020), uzaktan öğretim sürecindeki etkileşim yetersizliğinin, yüz yüze öğretim ile desteklendiğinde anlamlı olacağını ve uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimdeki mekân ve zaman kısıtlamasını içermemesi ile eğitim sürecini daha esnek hale getireceğini belirtmiştir.

Öğretim programında yapılan güncellenme ile bazı ÖMB derslerinin haftalık ders saati azaltılırken; bazıları sabit tutulmuştur. Esasen, bu dersler içerisinde Öğretmenlik Uygulaması 1 ve Öğretmenlik Uygulaması 2 dersleri hariç diğer ÖMB derslerinin haftalık ders saati, uygulama saati olmaksızın, iki saat olarak belirlenmiştir. ÖMB derslerinin haftalık ders saatleri teması altında “ders saati yeterli, ders saati artırılmalı, ders saati azaltılmalı” şeklinde oluşturulan üç kod ile öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirilmiştir. Öğretmen adaylarının tümü Eğitim Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi, Öğretim Teknolojileri, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde Ahlak ve Etik, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Özel Eğitim ve Kaynaştırma, Okullarda Rehberlik derslerinin haftalık ders saatlerini yeterli bulmuşlardır. Susar Kırmızı ve Yurdakal (2020) çalışmalarında öğretim elemanlarının ders saatlerinin azaltılmasını olumlu bulduklarını belirtmeleri ile araştırma sonucunda öğretmen adaylarının bu derslerin haftalık ders saatlerini yeterli bulmaları birbirini destekler niteliktedir. Eğitime Giriş, Eğitim Psikolojisi, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Öğretmenlik Uygulaması derslerinin içeriklerinin yoğun olması ve/veya derslerin daha etkili olabilmesi için; Öğretim İlke ve Yöntemleri ve Sınıf Yönetimi derslerinde ise bu gerekçelere ek olarak daha fazla örnek durum ile

karşılaşabilmek için haftalık ders saatlerinin artırılması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, haftalık ders saati bağlamında teorik ve uygulama ders saati ayırımına dikkat çekip; Sınıf Yönetimi, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Öğretim İlke ve Yöntemleri derslerinde uygulama ders saatine yer verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen adayları da mevcuttur. ÖMB derslerinin teorik ağırlıklı olması sebebiyle öğretmen adaylarının ÖMB derslerine ilişkin uygulama yapılmasına veya uygulama ders saati eklenmesine yönelik talepleri eski (2007 ve öncesi) ve güncel (2018) programlara yönelik birçok çalışma ile paralellik göstermektedir (Dönmez Yapucuoğlu & Gündoğdu, 2020; Duman, 2019; Kılıç, 2022; Stebler & Aykaç, 2019; Susar Kırmızı & Yurdakal, 2020; Şahin & Kartal, 2013; Yazçayır & Yıldırım, 2021; Zelyurt, 2021; Zelyurt & Sucu, 2022). Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama ders saati olmasına rağmen bu ders saatini yeterli bulmayan öğretmen adayları mevcut olup, bu sonucu destekler çalışmalar da mevcuttur (Susar Kırmızı & Yurdakal, 2020; Yazçayır & Yıldırım, 2021; Zelyurt, 2021). Ders saati bağlamında Öğretmenlik Uygulaması dersinin bulunduğu dönem sayısının artırılmasına yönelik talepler de mevcuttur. Kılıç Özmen (2019) de Öğretmenlik Uygulaması dersinin sadece son sınıfta olmasını eleştirmiştir. Yurdakal (2018), çalışmasında Öğretmenlik Uygulaması dersinin sadece iki dönemde değil, üç veya dört dönemde verilmesi gerektiğini belirtmiştir. YÖK (2018a) Öğretmenlik Uygulaması derslerinin daha geniş bir zaman dilimine yayılacağını belirtmiş olmasına rağmen; yapılan bu araştırma ve mevcut çalışmalar bu dersin öğretim programında yer aldığı dönemlerin ve haftalık ders saatlerinin yeniden güncellenmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırma sonucunda ÖMB derslerinin programdaki yerine ilişkin öğretmen adaylarının;

- Derslerin gerekliliği açısından; içerikleri örtüşen, kapsamı çok geniş olan ve kendi alanlarında uygulama yapmaya fırsat bulamadıkları dersler için gerekli olmadığına,
- Sınıf düzeyi açısından; özellikle Eğitim Felsefesi dersini birinci sınıf için erken bulduklarını, Eğitim Psikolojisi ve Eğitim Sosyolojisi derslerinin ikinci sınıfta olmasını, birbirini desteklediklerini düşündükleri Türk Eğitim Tarihi ile Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi derslerini Eğitime Giriş dersi ile birlikte alınmasını ve son sınıfta alınan Öğretmenlik Uygulaması dersleri öncesinde bu ders kapsamında kullanacakları diğer tüm ÖMB derslerinin tamamlanması gerektiğine,
- Derslerin verilme şekli açısından; tüm derslerin uzaktan, yüz yüze ya da hibrit öğretim ile verilebilmesinin yanı sıra, uygulama gerektiren derslerin hibrit öğretim ile verilebileceğine,
- Haftalık ders saati açısından; derslerin haftalık ders saatlerini genel olarak yeterli bulmakla birlikte; içeriği yoğun olan Eğitim Psikolojisi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Öğretmenlik Uygulaması gibi derslerin haftalık ders saatlerinin artırılmasını; Sınıf Yönetimi, Öğretim İlke ve Yöntemleri gibi derslere ayrıca haftalık uygulama saati eklenmesi gerektiğine yönelik görüşleri olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar ışığında, güncellenecek öğretmen yetiştirme lisans programlarında, Öğretmenlik Uygulaması 1 ve 2 dersleri dışındaki tüm ÖMB derslerinin sadece teorik dersler şeklinde yürütülmesinin ve uygulamaya yönelik haftalık ders saatlerinin olmaması, öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlikleri kazandırmada uygulama yaparak, deneyim kazanmalarının gerekliliği de dikkate alındığında, uygulama saatlerine yönelik düzenlemelerin yapılmasının; program ders içeriklerinin belirlenmesinde zorunlu ya da seçmeli tüm ders içeriklerinin dikkatle gözden geçirilerek örtüşme ve tekrarlanan içeriklerin önüne geçilmesinin ve ortak ders bilgi paketleri hazırlanarak uygulanmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının kendi alanlarına yönelik uygulamalar yapmalarına imkân tanıyacak Mikro Öğretim dersinin de zorunlu ÖMB dersleri kapsamına eklenmesi önerilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programında yer alan ÖMB derslerinin gerekliliği, derslerin sınıf düzeyine uygunluğu, verilme şekli ve haftalık ders saati bağlamında ele alınması bakımından sınırlıdır.

- Araştırma bir devlet üniversitesinin Matematik ve Kimya Öğretmenliği Programlarında öğrenim gören 12 öğretmen adayı ile sınırlıdır.

Destek ve Teşekkür

Yazarlar olarak, araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecine yönelik herhangi bir destek ya da teşekkür beyanımız bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmanın yazarları araştırmanın tüm süreçlerine eşit derecede katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Hacettepe Üniversitesi Senatosu Etik Komisyonu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 10.02.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-35853172-600-00002031267

KAYNAKÇA

- Akarsu, A. H., Yılmaz, A., & Geçit, Y. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen eğitimi programlarının yapısı: 2006-2018 programlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 56, 23-60. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.556902>
- Akinci, M., & Pişkin Tunç, M. (2021). Uzaktan eğitim uygulamalarında matematik öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 25(85), 359-376.
- Arduç, M. A., Taşkın, G., & Mutlu, F. (2020). Türkiye’de 2018 yılında uygulamaya konulan fen bilgisi öğretmenliği lisans programının 1998 ve 2006 lisans programları ile karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 55, 71-94. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.666316>
- Bozpolat, E., & Tanrıverdioğlu, S. (2020). 2007 ve 2018 okul öncesi öğretmenliği lisans programlarının karşılaştırmalı analizi. *Turkish Studies-Education Sciences*, 15(6), 3989-4010. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.46095>
- Bursa, S., & Ersoy, A. F. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 2018 öğretmen yetiştirme programı seçmeli ders tercihleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 59-72. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2020.140>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Sage Publications.
- Çardak, U., & Güler, Ç. (2022). Uzaktan eğitim ve uzaktan öğretmen yetiştirme bağlamında akademisyen uygulama, görüş ve önerileri. *Van YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, Temmuz Özel Sayı*, 323-353. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1068111>
- Çetin, A., Ünsal, S., & Hekimoğlu, E. (2021). 2018-2019 öğretim yılında güncellenen öğretmen yetiştirme lisans programının incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 337-358.

- Dağtekin, A., & Zorluoğlu, S. L. (2019). The opinions of academicians on the updated science education undergraduate program. *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(1), 36-53. <https://doi.org/10.33710/sduijes.538114>
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1). <https://doi.org/10.14507/epaa.v8n1.2000>
- Dilshad, M., & Iqbal, H. M. (2010). Quality indicators in teacher education programmes. *Pakistan Journal of Social Sciences (PJSS)*, 30(2), 401-411.
- Dönmez Yapucuoğlu, M., & Gündoğdu, K. (2020). Öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ilişkin program değişikliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 33-52.
- Duman, S. N. (2019). Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin değerlendirilmesi (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Duman, S. N. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 49(1), 95-112. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.768887>
- Ekici, G. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları ile öğrenme biçimlerinin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 111-132.
- Erdem, C. (2018, 26-29 Ekim). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programlarının medya okuryazarlığı bağlamında değerlendirilmesi* [Konferans sunum özeti]. Uluslararası Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi, Niğde, Türkiye.
- Erşen, Z. B., & Yumak, Y. (2021). Matematik öğretmeni adaylarının covid-19 pandemisi sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(4), 1449-1470. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.853688>
- Heck, R. H. (2009). Teacher effectiveness and student achievement: Investigating a multilevel cross-classified model. *Journal of Educational Administration*, 47(2), 227-249. <https://doi.org/10.1108/09578230910941066>
- Karabacak, N. (2022). Investigation of the 2018 class teaching undergraduate curricula revision from the perspective of implementors. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(2), 574-607. <https://doi.org/10.18039/ajesi.936035>
- Karakaya, F., Adıgüzel, M., Çimen, O., & Yılmaz, M. (2020). 2018 biyoloji öğretmenliği lisans programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 122-135.
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241. <https://doi.org/10.29000/rumelide.752297>
- Karatepe, F., Küçükgençay, N., & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274. <https://doi.org/10.26450/jshsr.1868>
- Kılıç, M. Y. (2022). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri, beklentileri ve öğretmenlik programının niteliğinin artırılmasına yönelik görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Advance online publication. <https://doi.10.9779.pauefd.1031456>
- Kılıç Özmen, Z. (2019). 2018 Sınıf Öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *AJESI-Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 521-548. <https://doi.org/10.18039/ajesi.577387>
- Lay, C. D., Pinnegar, S., Reed, M., Wheeler, E. Y., & Wilkes, C. (2005). The positioning of preservice teacher candidates entering teacher education learning from research on teaching: Perspective, methodology, and representation. *Advances in Research on Teaching*, 11, 235-252.
- Li, D. (2004). Trustworthiness of think-aloud protocols in the study of translation process. *International Journal of Applied Linguistics*, 14(3), 301-313.
- Lombard, M., Snyder-Duch, J., & Bracken, C. C. (2002). Content analysis in mass communication: Assessment and reporting of intercoder reliability. *Human Communication Research*, 28(4), 587-604. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2002.tb00826.x>
- Miles, B. M., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An extended sourcebook* (2nd ed.). Sage.
- Özer, S., & Turan, E. Z. (2021). Öğretmen adaylarının Covid-19 nedeniyle sunulan uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies Education*, 16(2), 1049-1068. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.48147>

- Sağdıç, M. (2018). Türkiye’de 2018 yılında uygulamaya konulan sosyal bilgiler öğretmen yetiştirme programının önceki program ile karşılaştırılması. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(10), 308-321. <https://doi.org/10.20860/ijoses.488657>
- Sağdıç, M. (2020). 2018 yılı coğrafya öğretmenliği lisans programının alan bilgisi, genel kültür ve pedagoji dersleri açısından analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 130-144.
- Seidel, T., & Shavelson, R. J. (2007). Teaching effectiveness research in the past decade: The role of theory and research design in disentangling meta-analysis results. *Review of Educational Research*, 77(4), 454-499. <https://doi.org/10.3102/0034654307310317>
- Senemoğlu, N. (2000). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Gazi Kitabevi.
- Sönmez, V. (2008). *Eğitim felsefesi*. Anı Yayıncılık.
- Stebler, M. Z., & Aykaç, N. (2019). 2018 Türkçe öğretmenliği lisans programının öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 116-138. <https://dx.doi.org/10.31464/jlere.610269>
- Susar Kırmızı, F., & Yurdakal, İ. H. (2020). Yenilenen (2018) sınıf öğretmenliği öğretmen yetiştirme lisans programına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Turkish Studies-Education*, 15(5), 3715-3745. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.45127>
- Süral, S. (2015). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme programındaki derslerin gerekliliği ve işe vuruşluk düzeyleri hakkındaki görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 34-43.
- Şahin, Ç., & Kartal, O. Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 164-190.
- Şahin Taşkın, Ç., & Hacıömeroğlu, G. (2010). Meslek bilgisi derslerinin öğretmen adaylarının profesyonel gelişimindeki önemi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 165-174.
- Usta, İ. (2018). Öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki değişim ve açık ve uzaktan öğrenme dersine yönelik öneriler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 58-68.
- Wong, J. L., & Tsu, A. B. (2007). How do teachers view the effects of school-based in-service learning activities? A case study in China. *Journal of Education for Teaching*, 33(4), 457-470. <https://doi.org/10.1080/02607470701603290>
- Yaman, İ. (2018). 2006 ve 2018 İngilizce öğretmenliği lisans programları üzerine karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Ekev Akademi Dergisi*, 76, 149-164.
- Yazçayır, N., & Yıldırım, N. (2021). Öğretmen yetiştirme lisans programları ve öğretmenlik meslek bilgisi alt boyutunun karşılaştırmalı analizi “Türkiye ve Singapur”. *TEBD*, 19(1), 182-218. <https://doi.org/10.37217/tebd.733698>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, O., & Arhan, S. (2017). Öğretmen yetiştirme programlarındaki ders ağırlıklarının karşılaştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 213, 197-218.
- Yılmaz, M., Yener, Y., & Yılmaz, B. (2021). 2007 ve 2018 sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması ve yeni programa öneriler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 918-932.
- Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(4), 237-250. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1268229>
- YÖK (2007). Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). Yükseköğretim Kurulu Yayını. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/ogretmen-yetistirme-ve-egitim-fakulteleri.pdf>
- YÖK (2018a). Yeni öğretmen yetiştirme lisans programlarının güncelleme gerekçeleri, getirdiği yenilikler ve uygulama esasları. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim-ogretim-dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/AA_Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf
- YÖK (2018b). Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>
- YÖK (2020). <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde-uygulanacak-uzaktan-egitime-iliskin-aciklama.aspx>
- Yurdakal, İ. H. (2018). Değişen sınıf öğretmenliği lisans program içeriğinin incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(29), 1483-1499.

- Yüksel, S. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleki bilgisi derslerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 435-455.
- Zelyurt, H. (2021). The comparison of the 2018 undergraduate preschool instruction curriculum and previous curricula. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 22(2), 1452-1479. <https://doi.org/10.17679/inuefd.975821>
- Zelyurt, H., & Sucu, A. (2022). Eğitim fakültelerinde uygulanan 2018 lisans programlarının öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Journal of History School*, 56, 836-872. <http://dx.doi.org/10.29228/joh.53875>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Teacher training programs were re-regulated in 1997, 2006, 2009 and in 2018 when the task of teacher training was handed over to universities in Türkiye in 1981 (YÖK, 2018a). Modifications can be made in the courses offered in the program, in the order the courses are offered, in course content, in weekly class hours, in course credit and so on according to needs, demands and conditions. The undergraduate programs for teacher training which have been applied and the process of teacher training are arranged by means of courses which are created in three basic areas called content knowledge, professional teaching knowledge (PTK) and general knowledge. PTK courses provide pre-service teachers with knowledge in such areas as how to teach what they have learnt in their branch by taking students' developmental properties into consideration and how to arrange the teaching environment (YÖK, 2007). The PTK courses were re-arranged through new undergraduate programs for teacher training. The changes made to the courses have also necessitated carrying out work on the current programs. Performing studies on evaluating the current programs according a number of variables on the basis of pre-service teachers' views and evaluating the outcomes of the programs are invaluable in terms of updating the programs. Hence, this study aims to evaluate the place the courses in PTK occupy in the current teacher training programs (in terms of the need for the courses, the suitability of the course to grade levels, the way the courses are taught and the weekly allocated class hours).

Method

A qualitative case study method was used in this research. The case considered in the study is pre-service teachers' views on the PTK courses and the case was handled in the variables of the need for the courses, the suitability of the courses to grade levels, the way they were taught and the weekly allocated class hours. The study was conducted with the participation of twelve 4th year pre-service teachers who attended the mathematics teaching and chemistry teaching departments of a state university in the spring semester of 2021-2022 academic year. The research data were collected with the form developed by the researchers in order to obtain the participants' views. The form was sent to the participants' e-mail addresses. The data collection process was terminated with the participants' completion of the form and sending back to the researchers. The obtained data were analyzed by descriptive analysis.

Results, Discussion and Conclusion

The results obtained from the participants' views were analyzed in four themes labelled as (1) the need for the PTK courses in the program, (2) the suitability of the PTK courses to grade levels, (3) the way the PTK courses are taught and (4) the weekly allocated class hours of the PTK courses.

The participants' views which were coded as "necessary", "unnecessary" and "indecisive" were analyzed in the theme of need for PTK courses in the program. The fact that the Teaching Practice course was considered as a highly effective and necessary course due to being an applied course and its benefits in professional life (Şahin & Kartal, 2013; Süral, 2015) was in parallel to the results obtained in this study. The participants' views were evaluated through two codes which were created as "suitable" and "not suitable" in the theme of suitability of the PTK courses to grade levels. It was stated in general that the course in Educational Philosophy was not suitable to grade one because of intensive content and scope. In contrast to the views stated by the participants in this study, it is recommended in the literature that the course should be prioritized since it gives students a point of view (Sönmez, 2008). It was also stated for similar reasons that the Educational Psychology and Educational sociology courses were more suitable to the second grade level. In the theme of the way the PTK courses are taught, the participants' views were analyzed in three codes labelled as "face-to-face teaching", "distance teaching" and "hybrid teaching". Thus, the views that the courses might be taught in all three ways were stated. The participants who argued that the Teaching Practice course should be offered face-to-face

emphasized that experiencing teaching in classrooms was more important. Some of the participants argued that certain courses might be taught in distance teaching and thus time and space might be saved owing to the fact that they were highly theoretical in content and that they involved direct teaching. In relation to the theme of the weekly allocated class hours of the PTK courses, the views stated by the participants were analyzed in three codes labelled as “adequate class hours”, “class hours should be increased” and “class hours should be reduced”. The participants’ demands that practice should be made or extra application hours should be added to weekly class hours because of the highly theoretical content of the PTK courses were in parallel to the findings obtained in the literature (Dönmez Yapucuoğlu & Gündoğdu, 2020; Duman, 2019; Kılıç, 2022; Stebler & Aykaç, 2019; Susar Kırmızı & Yurdakal, 2020; Şahin & Kartal, 2013; Yazçayır & Yıldırım, 2021; Zelyurt, 2021; Zelyurt & Sucu, 2022).

In the light of all these results, since all PTK courses except Teaching Practice 1 and 2 courses are carried out only as theoretical courses in the teacher training undergraduate programs to be updated; making arrangements for practice hours, in determining the course content of the program, the importance of carefully reviewing all the compulsory or elective course contents, preventing overlapping and repetitive content, and preparing common course information packages and applying them becomes evident.